

Klimatkontrakt 2030

Mellan Skellefteå kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	10
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	11
3.5. Klimat investeringsplan.....	12
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	12
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	12
3.8. Klimatanpassning.....	13
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	13
3.10. Klimatsmart byggande.....	14
3.11. Rapportering och uppföljning.....	15
4. Viable Cities åtaganden	15
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	15
4.2. Smart policyutveckling.....	16
4.3. Innovation.....	16
4.4. Samordnad finansiering.....	16
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	17
5. Myndigheternas åtaganden	17
5.1. Smart policyutveckling.....	18

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	18
5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	18
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	19
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	20
6.1. Governance.....	20
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	21
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	21
6.4. Medborgarengagemang.....	22
6.5. Systemdemonstratorer.....	22
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	23
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	24
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	24
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	24
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	24
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	27
9. Kontraktet.....	28
Klimatkontrakt 2030.....	29
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	30

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Skellefteå kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Miljö- och klimatprogrammet knyter ihop kommunens miljö- och klimatarbete.

Programmet fokuserar på de största miljö- och klimatutmaningar som kommunens verksamheter står inför. Det handlar om stora minskningar av klimatpåverkande utsläpp, hållbara transporter, hållbart byggande, energieffektivisering och att bidra till en hållbar natur.

Miljö och klimatprogrammet visar på Skellefteå kommuns miljö och klimatmål och färdväg för att nå dessa. I programmet beskrivs Skellefteå kommuns miljö- och klimatmål.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

Skellefteås miljö och klimatmål är, på övergripande nivå, tre och fokuserar på naturen, klimatet och människan. Målen utgår från Skellefteås övergripande vision "En hållbar plats för en bättre vardag".

Figur 1. Sammanfattande illustration av miljö- och klimatmålen.

Naturen	Människan	Klimatet
<ul style="list-style-type: none">•Bedömningar om biologisk mångfald integreras i kommunenkonsernens processer och att verksamheter arbetar för att uppnå nettopositiv (NoNetLoss NNL) inverkan på biologisk mångfald inom ramen för sin verksamhet.•Skellefteå har tillräckliga arealer av naturtyper och livsmiljöer med rätt skötsel för att bevara de arter som finns i kommunen och ge förutsättningar för att utveckla ekosystemtjänster.	<ul style="list-style-type: none">•Invånare och besökares hälsa och välbefinnande ska främjas genom att planering, förvaltning, och byggande sker resurseffektivt och klimatanpassat samt bidrar till en god och hälsosam livsmiljö, bättre luftkvalitet och ljudmiljö samt minskad användning av skadliga ämnen.•Skellefteå ska vara en grön och robust kommun där ekosystemtjänster nyttjas för att tillgodose människors behov, nu och i framtiden. Ekosystemtjänster i den byggda miljön värnas och utvecklas.	<ul style="list-style-type: none">•Växthusgasutsläppen ska minska i den takt som krävs för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande för att nå målet om högst 1,5 graders uppvärmning.•Netto-Noll enligt Science Based Target Initiative definition gällande växthusgasutsläpp ska nås senast år 2030 inom kommunenkonsernens verksamhet, och som geografisk plats till 2040.

Figur 2. Förtydligande illustration av miljö- och klimatmålen.

Se mer i det kompletta programmet för förklaringar och fokusområden.

Klimatmålen för klimatneutrala Skellefteå stödjer och bidrar till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen, likväl som Parisavtalet samt Sveriges nationella miljömål.

Tillvägagångssättet för att nå målen inkluderar många områden som bland annat omfattar energi, transporter, byggnation, mobilitet, innovation. Hur arbetet kommer att genomföras beskrivs i de strategier som finns framtagna inom kommunen.

3.2. Strategi

Skellefteå kommun har under 2022 uppdaterat den utvecklingsstrategi, Skellefteå 2030, som togs fram 2015. Strategin gäller fram till år 2030 och är anpassad för att

möte den snabba utvecklingstakten som nu pågår i Skellefteå. Omvandlingen av Skellefteå är del av en större rörelse som både sker i vår

Region och som drivs på av globala megatrender. Dessa inkluderar bland annat effekten av klimatförändringar, digitalisering, elektrifiering och det uppkopplade samhället.

Det finns fyra övergripande områden som beskriver prioriteringar och inriktningar för utvecklingsarbetet. Dessa är:

- En plats att trivas på
- Kunskap och kreativitet för hela livet
- Växtplats för hållbara och globala avtryck
- Närhet till vardagen och världen

Fokus på klimat och miljö finns med genom hela strategin och vissa delar har fördjupande program med delmål och handlingsplaner som alla stödjer och bidrar till det övergripande klimatarbetet med målet att få bort våra fossila koldioxidutsläpp. Utvecklingsstrategin kommer att fungera som ett paraply för helhetstänket men det finns några underliggande mer ämnesspecifika strategier och program som avhandlar klimatarbetet mer fördjupat. Dessa är och kommer också vara en viktig del i arbetet för att nå ett klimatneutralt Skellefteå.

Figur 3. Sammanhang mellan strategier och planer, från Skellefteå 2030 till genomförande och åtgärder.

3.2.1 Miljö- och klimatprogram

Miljö- och klimatprogrammet har sin utgångspunkt i FN:s globala agenda för hållbar utveckling - Agenda 2030, Sveriges nationella miljömålssystem, konventionen om biologisk mångfald, Parisavtalet och de utmaningar som Skellefteå som samhälle

och Skellefteå kommun som organisation står inför för att klara omställningen till ett miljö- och klimatomfattigt hållbart samhälle.

Miljö- och klimatprogrammet knyter ihop kommunens miljö- och klimatarbete och tydliggör den ekologiska dimensionen som är en grundläggande förutsättning för att nå hållbarhet inom de ekonomiska och sociala dimensionerna.

Programmet fastställs av Kommunfullmäktige under vårvintern 2024.

3.4.2 Energiplan

Energiplanen fastställs av Kommunfullmäktige under vårvintern 2024, och kommer att bli en viktig del i klimatarbetet för kommun och näringsliv.

Energiplanen syftar till att inspirera och motivera invånare och näringsliv att, i likhet med kommunkoncernen, kontinuerligt arbeta med energifrågor. Målet med energiplanen är tydliggöra vilka områden inom energi som är viktiga att fokusera på inom kommunkoncernen för att lyckas med energiomställningen samt att presentera konkreta åtgärder som behöver genomföras. Energiplanen innefattar fyra fokusområden som är av särskild vikt för Skellefteå kommuns utveckling och ansvar. De fyra fokusområdena är:

- 100 % förnybar energi
- Bygga och bo för framtiden
- Hållbara drivmedel
- Nya generationens industri och näringsliv.

Den huvudsakliga målgruppen för energiplanen som helhet är alla som bor och verkar i Skellefteå kommuns geografiska område, med andra ord kommunkoncernen likväl som kommunens invånare, näringsliv och övriga offentliga verksamheter. Målsättningar och föreslagna åtgärder inom energiplanen riktar sig i huvudsak mot Skellefteå kommunkoncern och dess påverkansområden.

3.4.3 Trafikprogram och cykelplan

Trafikprogrammet beskriver inriktningen för trafikplaneringen och är ett steg i riktningen mot att utveckla ett mer hållbart transportsystem. Målet är att korta resor ska ske till fots, på cykel eller med kollektivtrafik. Dessutom ska effektiva godstransporter med minskad miljöbelastning prioriteras.

Tillsammans skapar det förutsättningar för en fungerande och framkomlig biltrafik, för dem som måste använda bilen. Dessutom lägger vi grunden till både ett hållbart samhälle och en bättre folkhälsa.

Figur 4. Prioritering av trafikslag - mobilitetspyramid.

Cykelplanen fungerar som ett underlag till projektering, samhälls- och trafikplanering men är även ett sätt att visa invånarna hur cykelvägnätet successivt byggs ut och kopplas samman.

Cykelplanen syftar till att främja cykeltrafiken i Skellefteå kommun. Förutom att bygga ett attraktivt, sammanhängande gång- och cykelvägnät arbetar Skellefteå kommun även med att motivera och informera om cykling för att fler bilburna trafikanter ska välja cykeln framför bilen de gånger det är möjligt. Detta bidrar till att skapa en attraktiv, hälsofrämjande och miljövänlig kommun.

3.4.4 Avfallsplan

Avfallsplanens syfte är att beskriva kommunens avfallshantering. Den ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och åtgärder för att minska avfallens farlighet och mängd. Avfallsplanen innehåller mål för kommunens verksamheter och invånare och för hur avfallshanteringen ska utvecklas och förbättras.

Avfallsplanen har ryggraden i avfallstrappans tre översta steg: Förebygga, återanvända och materialåtervinna. De två nedre stegen, Energiåtervinning och deponering är bra metoder för bortskaffande av avfall som inte önskas finnas kvar i kretsloppet. Sverige har kommit långt ifrån att deponera allt avfall men behöver arbeta med att ta sig steget vidare från energiåtervinning till de tre nästkommande stegen.

3.4.5 Riktlinjer för hållbart byggande

Att bygga hållbara städer och samhällen med rättvisa och trivsamma levnadsmiljöer är en global utmaning. I Skellefteå tar vi som kommun vår del av ansvaret. Nu går vi från ord till handling. Vi har redan börjat vårt arbete med att bygga en vacker, rättvis och hållbar stad. Riktlinjer för hållbart byggande är en fortsättning på det arbetet.

För att nå målet med ett hållbart samhälle krävs en helhetssyn i stadsplaneringen där resurshushållning, god arkitektur och tekniskt nytänkande är självklara delar. Det krävs även att alla Skellefteåbor som bygger, bygger för ett hållbart Skellefteå.

Den kunskap och teknik som finns inom branschledande forskningsinstitutioner och företag i Skellefteå har redan hjälpt andra städer på vägen. De västerbottniska skogarna har skapat arbetstillfällen inom skogsskötsel och på ortens sågverk, samtidigt som de har gett oss viktig export av trävaror och träprodukter av högsta klass. Skellefteå har idag en stark position inom miljövänligt och industriellt träbyggande.

Hållbarhet är något vi bygger tillsammans. I Skellefteå ska vi vara ödmjuka och lära oss av de bästa exemplen samtidigt som vi ska dela med oss med alla de goda exempel vi skapar.

3.3. Organisation och ledning

Samverkan kräver förutsättningar i både organisation och styrning. Här kan du läsa mer om hur vi organiserat oss och vår styrning. Ett tillitsbaserat ledarskap (Ledningsfilosofin - Insidan Skellefteå kommun (skelleftea.se)) tror vi är grunden för att vi ska kunna utvecklas och leverera enligt vårt uppdrag och våra ambitioner.

För att Skellefteå ska kunna bli klimatneutral 2030 krävs det både ledning och styrning som är tydligt förankrad för att kunna styra, följa upp och prioritera de aktiviteter som behöver göras för att lyckas med klimatomställningen.

I Skellefteå kommun är det kommunstyrelsen som har det övergripande strategiska ansvaret för frågor kring miljö och klimat, men det är kommunfullmäktige som ytterst sätter kommunens mål- och ambitionsnivåer. Kommunstyrelsen ansvarar även för den övergripande interna styrningen och kontrollen för hela kommunkoncernen, vilket inkluderar kommunens kvalitetsledningssystem och miljöledningssystem.

Skellefteå kommun har sedan hösten 2022 en hållbarhetsstrateg som:

- Har ansvar att driva hållbarhetsarbetet i kommunen.
- Har i uppdrag att samordna och driva hållbarhetsfrågan i kommunens arbete på ett, både förvaltningsöverskridande och organisationsöverskridande sätt.

Hållbarhetsstrategen har också under 2023 hjälp av en extern resurs för just samordning av mobilitetsfrågorna, då detta är ett prioriterat och komplext utvecklingsområde för Skellefteå.

Skellefteå kommun arbetar genom Klimatneutrala Skellefteå 2030 inom Viable Cities för att driva på omställningen till en klimatneutral stad 2030. Detta projekt ska bidra till denna omställning genom att i samverkan med ett etablerat innovationsteam formulera detta klimatkontrakt, en klimatinvesteringsplan samt en färdplan mot ett Klimatneutralt Skellefteå 2030, där delprojekt inom hållbar energi, sektorskoppling och lokal delning och cirkularitet är hörnstenar i samhällsomvandlingen.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

För att Skellefteå ska lyckas med klimatomställningen krävs det att offentliga sektorn, näringsliv, akademi och medborgare samverkar kring hållbarhetsfrågor, därför lanserades Sustainable Skellefteå 2020. Vidare pågår samarbete och utbyte med andra organisationer som t.ex. Coompanion, RISE och Umeå universitet för att tillsammans bygga kunskap och nå framgång i klimatarbetet.

Sustainable Skellefteå är en samverkansplattform för hållbar samhällsutveckling i framkant och drivs inom Skellefteås kommunkoncern där lokala aktörer och externa partners bjuds in till samverkan.

Plattformen ska främja erfarenhetsutbyte, samarbete och engagemang för projekt som fokuserar på hållbarhet, och också främja externa samarbeten med andra plattformar, initiativ och projekt för en hållbar samhällsutveckling.

Inom Sustainable Skellefteå ligger fokus på att initiera samverkan, skapa nya möjligheter och sätta Skellefteå på kartan inom följande tre områden: hållbart byggande, hållbar mobilitet och hållbar industri.

Gemensamt för projekt kopplade till Sustainable Skellefteå är att de:

- Har en tydlig påverkan på ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet
- Stärker samspel mellan olika system och sektorer
- Möjliggör långsiktig utveckling mot ett hållbart samhälle
- Nyttjar resurser effektivt

Skellefteå kommuns samverkan med civilsamhället ska ske i flera led i syfte att skapa en sektorsövergripande organisering, förankring och genomförandekapacitet.

Civilsamhällesorganisationen Coompanion kommer vid behov utgöra sakkunniga till Skellefteå kommuns klimatomställning i frågor som berör civilsamhällesorganisering och medborgarengagemang.

Vidare är Coompanion en del av det innovationsteam som formerats under projektet Klimatneutrala Skellefteå 2030. Utöver det kommer arbetsgrupper kopplade till projektets aktiviteter att bildas där målet är en bred representation enligt kvadrupel helixmodellen för att skapa en långsiktigt hållbar etablering av metoder och effekter av projektets aktiviteter.

Skellefteå kommun har även ingått ett strategiskt partnerskap med *Umeå Universitet* för att snabbare ställa om till ett klimatneutralt samhälle med stöd av forskning.

RISE, som är en av projektparterna i Klimatneutrala Skellefteå 2030, har stor kompetens inom forskning och innovation. RISE kommer hjälpa Skellefteå kommun att driva frågor inom Hållbar mobilitet och Hållbart byggande.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Skellefteå kommun ska med hjälp av Viable Cities ta fram en klimatinvesteringsplan till 2025 för att kunna planera, prioritera och följa upp de konkreta investeringar som behöver göras för att Skellefteå ska kunna lyckas med klimatomställningen. Denna klimatinvesteringsplan ska visa på de klimatnyttor och klimateffekter som dessa åtgärder skapar. Det ger även en förståelse och samsyn över vad som konkret behöver göras för att uppnå de miljö- och klimatmål som kommunen satt. Arbetet pågår med en underbyggd klimatifärdplan och klimatinvesteringsplanen genom att Skellefteå kommun håller på att implementera Climate OS.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

För att kunna lyckas med både genomförande och uppföljning av klimatkontraktet krävs det att Skellefteå har fungerade digitala stöd och verktyg. Skellefteå kommun har jämfört olika verktyg för bland annat beräkning och uppföljning av Skellefteås klimatutsläpp. Skellefteå kommun har valt Climate View för uppföljning av klimatavtryck. Skellefteå kommun behöver höja sin digitala kompetens och lära sig mer kring hur digitalisering kan vara till hjälp i klimatomställningen samt på vilka sätt digitala verktyg kan underlätta och möjliggöra beteendeförändringar. Genom digitala stöd kan Skellefteås invånare lättare inkluderas och själva påverka resan mot en klimatneutral stad.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Skellefteå har som målsättning att genom sitt deltagande i Klimatneutrala städer 2030, ska fler städer inspireras i sin egen klimatomställning. Skellefteå har en etablerad samverkan med flera andra kommuner i närområdet. I takt med samhällsomvandlingen så förändras och utvecklas samarbetsytorna vilket ger möjlighet att forma partnerskap i olika former, med det fokus som krävs.

Skellefteå är även medlem i Klimatkommunerna som har ett övergripande syfte att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och spridning av goda exempel. Genom medlemskapet i Klimatkommunerna är Skellefteå en pådrivande aktör för det nationella klimatarbetet genom att lyfta fram vilka möjligheter, hinder och drivkrafter som har betydelse för arbetets resultat.

Ytterligare ett innovationsnav är Skellefteå kommuns partnerskap i North Sweden Cleantech, en regional innovations- och exportplattform för grön teknik, ren energi och hållbara lösningar från Västerbotten och Örnsköldsvik.

Tack vare den gröna omställningen och samhällsomvandlingen i Skellefteå, har antalet studiebesök i staden ökat kraftigt den senaste tiden. Dessa besök hanteras nu av en formaliserad mottagandeorganisation som borgar för ett professionellt bemötande där olika representanter för kommunens verksamhet deltar, beroende på typ av besök/besökare. Detta arbetssätt ger oss en bra plattform att sprida det vi gör till flera olika målgrupper vilket också stärker funktionen som innovationsnav. Ytterligare ett exempel på detta är det Expo som planeras till 2026. Det blir ett sätt att synliggöra Skellefteås utveckling och samtidigt utveckla kunskaper och verktyg som andra i världen kan använda.

3.8. Klimatanpassning

Skellefteå kommun har påbörjat arbetet med klimatanpassning genom sitt lagstadgade uppdrag att framsynt arbeta med frågan i översiktsplanering, fördjupningar och detaljplaner. Skellefteå kommun behöver även planera och koppla åtgärder för klimatanpassning som en del av ett växande Skellefteå. Därför behöver Skellefteå kommun ta fram en klimatanpassningsplan för att samla kommunens arbete med att anpassa staden och samhället till klimatförändringen. I enlighet med Taxomin² som också delar av kommunens verksamhet omfattas av så behöver en utredning göras var riskerna finns och hur man på bästa sätt förhåller sig till dessa utifrån en åtgärdsplan, samt genomförande. Det är ett lämpligt första steg som grund för en klimatanpassningsplan.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Det finns ett stort antal projekt inom området mobilitet (transporter av människor och gods) som pågår parallellt på olika håll i Skellefteå kommunkoncern, mobiliteten omfattar allt från gång och cykel, kollektivtrafik, nya mobilitetstjänster laddinfrastruktur, till arbete med beteendeförändringar, hamnutbyggnad samt

² Urklipp från taxomin:

1. Vid den ekonomiska verksamheten har fysiska och icke-fysiska lösningar (anpassningslösningar) tillämpats som betydligt minskar de viktigaste fysiska klimatrisker som är väsentliga för den verksamheten.
2. De fysiska klimatrisker som är väsentliga för verksamheten har identifierats bland dem som förtecknas i tillägg A till denna bilaga genom en robust klimatrisk- och sårbarhetsanalys

drönare och hållbara flyg. Dessa projekt kan både bidra till den gröna omställningen och har potential att avhjälpa den press som ligger på transport- och trafiksystemet.

Under hösten 2022 genomfördes en kraftsamling inom området hållbar mobilitet (inom ramen för Sustainable Skellefteå) för att få utökad utväxling och skapa synergier mellan de olika mobilitetsprojekt som pågår och planeras i Skellefteå, samt öka kommunkoncernens omställningsförmåga inom området mobilitet. Kraftsamling Hållbar Mobilitet innebär att skapa och förankra en gemensam färdplan inom kommunkoncernen för hållbar mobilitet i Skellefteå år 2030. Den innebär också att samordna pågående projekt för ökad utväxling och facilitera ökat informations- och erfarenhetsutbyte mellan de olika projekt och organisationer som fokuserar på hållbar mobilitet i kommunkoncernen.

Några pågående initiativ kring klimatsmart mobilitet är arbete med mobilitetshubbar, arbete med en gemensam målbild för mobilitet inom kommunkoncernen (Fysisk och digitalt sömlös resa från A-Ö) och utbyte av fordonsflottan. En annan konkret insats är att kommunens fastighetsbolag givits utökad ansvar för mobilitet i ägardirektivet.

Ett sätt att snabba på utvecklingen är den resursförstärkning som gjorts specifikt inom mobilitet under 2023.

Kraftsamlingen innefattar att arbeta nära många olika organisationer i Skellefteå, däribland Trafikgruppen, Näringslivskontoret och avdelningen Gator och parker (inklusive parkeringsverksamheten) på Skellefteå kommun, E-Mobility på Skellefteå Kraft, Skellefteå Buss, med flera.

3.10. Klimatsmart byggande

Skellefteå växer i en takt som ingen annan stad i vår storlek gjort tidigare. Växandet kräver stora resurser och vi behöver därmed ta ett stort ansvar kring klimatpåverkan från byggandet. Genom att utmana konventionella byggtekniker, skapa funktionsbaserade upphandlingar och leta nya affärsmodeller kan Skellefteå vara föregångare och skapa avtryck globalt med nya lösningar, värdefulla för den egna verksamheten, platsen och världen. Skellefteå har unika möjligheter i sin extraordinära samhällsomvandling att skapa nya gränsöverskridande lösningar. Det innebär att Skellefteå ska ta ett helhetsperspektiv från planering till byggande och verka för samordning i hela kedjan och ett gemensamt ansvar för byggandets totala livscykelkostnad.

Att effektivisera vår energianvändning är en förutsättning för ett energisystem utan negativ miljö- och klimatpåverkan. Det är viktigt att Skellefteå gör vad vi kan för att föregå med gott exempel och visa vägen. För att kunna nå klimatmålet behöver Skellefteå prioritera energieffektivisering av vårt eget befintliga bestånd av bostäder och lokaler samtidigt som nya byggnader byggs med hög energiprestanda.

Medarbetare har en viktig roll i arbetet för att visa vägen. Verksamheter och privatpersoner når vi genom att använda och utveckla vår rådgivning, tillsyn och samverkan med näringslivet.

3.11. Rapportering och uppföljning

Skellefteå kommun har jämfört olika verktyg för beräkning och uppföljning av Skellefteås klimatutsläpp. Climate View har valts ut som beräkningsverktyg och är hösten 2023 i sin implementeringsfas.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaketet på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städernas klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.

- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med “New European Bauhaus”.

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center³ för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga

³ Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer⁴.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁵ European Urban Initiative (EUI)⁶ och Urbact⁷.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁸. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

⁴ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

⁵ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁶ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁷ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁸ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 kraftsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete

centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans kraftsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha

en väsentlig roll i städers förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Under 2023 har den nya organisationen för hållbarhetsarbete inom Skellefteå kommun etablerats och formerna hittas allt mer. Arbetet med miljö- och klimatprogrammet, energiplanen tillsammans med andra styrande dokument skapar ett tydligare ramverk för omställningsarbetet.

Det fortsatta arbetet med klimatfärdplan blir viktigt för att ytterligare konkretisera och utveckla arbetet. En annan viktig aspekt är att fortsätta arbetet med koordinering av olika insatser, och att kombinera olika finansieringsmöjligheter och program för att driva på utvecklingen. Skellefteå kommun deltar till exempel i Intelligent Cities Challenge 2.0 där fokus ligger på Local Green Deals. Möjligheterna inom det programmet kommer ytterligare att utvecklas under kommande år.

Skellefteå kommun kommer i kommande revideringar av klimatkontraktet konkretisera klimatomställningen ytterligare då klimatfärdplanen blivit tydligare.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Resan mot klimatneutralitet 2030 måste förankras och förstärkas i alla led i organisationen. Utan ledning och styrning är det svårt att framgångsrikt lyckas med en sådan stor förändring som denna klimatomställning faktiskt innebär, inte minst för en stad och kommun. Därför kommer Skellefteå kommun prioritera och säkerställa att detta görs under kommande år.

Att mäta är att veta – processer, metoder och verktyg för att mäta klimatutsläpp är en förutsättning för att följa upp klimatomställningen. Skellefteå kommun ska därför prioritera och säkerställa att det arbetet fördjupas under kommande år.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli

delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och bidragit till SKRs beredning⁹ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering

⁹ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbete har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna¹⁰. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städernas klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärlpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

¹⁰ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städernas klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städernas klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylab. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanslys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylab inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra

för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Skellefteå kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Lorents Burman

Kommunstyrelsens ordförande,
Skellefteå kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Skellefteå kommun.

- [Klimatkontrakt 2030 Skellefteå version 2022](#)